

OCHRONA PRACY

К.т.н. Свяцький В.В., к.т.н. Скрипник О.В.

Кіровоградський національний технічний університет

РЕЗЕРВИ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Ефективність ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру (далі – НС) багато в чому визначається наявністю матеріальних ресурсів. Їхня достатність дозволяє в мінімальний термін локалізувати НС, зменшити масштаби наслідків НС, усунути безпосередню небезпеку для життя і здоров'я людей і, як наслідок, розв'язати головне завдання – врятувати і організувати першочергове життєзабезпечення потерпілих.

Резерви матеріальних ресурсів для ліквідації НС створюються завчасно, є важливим складеним елементом єдиної державної системи цивільного захисту, призначені для невідкладного залучення необхідних засобів у випадку виникнення НС, спрямовані на порятунок життя і збереження здоров'я людей, зниження розмірів збитку навколишньому природному середовищу і матеріальних втрат, а також на локалізацію зон НС, припинення дії характерних для них небезпечних факторів. Усунення безпосередньої небезпеки для життя і здоров'я людей, інші першочергові заходи, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності населення, – усе це здійснюється за рахунок матеріальних цінностей, що входять у резерви.

Створення і використання резервів матеріальних ресурсів для ліквідації НС ґрунтується на таких основних принципах:

– *визначеність цільового призначення* – формуються цільові резерви, що враховують потенційні можливості прояву НС відповідно до регіональних, галузевих і виробничих особливостей;

– *раціональність розміщення* – забезпечення максимального рівня матеріальних резервів; дислокація їх у місцях, виходячи з оцінки імовірності ризику виникнення в них надзвичайних ситуацій;

– *економічність* – величина витрат, які виділяються на створення, зберігання, використання і заповнення резервів матеріальних ресурсів для ліквідації НС, повинна визначатися у відповідності із імовірною НС, прогнозованим збитком, програмою і послідовністю проведення невідкладних робіт, специфікою регіону або об'єкта;

– *керованість* – відповідність системи керування усіма структурами різного рівня під час створення і використання матеріальних ресурсів;

– *мобільність* – підтримка високого рівня підготовленості резервів до оперативного переміщення в зони НС, а також здійснення приймання, переробки і підготовки матеріальних ресурсів резервів до використання при ліквідації НС;

– *достатність* – величина резервів, їхня структура, асортименти, якісні показники і характеристики повинні забезпечувати проведення невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій відповідно до специфіки регіону або об'єкта, виду НС.

Матеріальні резерви, що використовуються для запобігання ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, створюються:

– *Кабінетом Міністрів України* – державний резерв (стратегічний резерв) для проведення першочергових робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та надання термінової допомоги постраждалому населенню;

– *Державною службою України з надзвичайних ситуацій* – оперативний резерв для реагування на надзвичайні події та надання термінової невідкладної допомоги постраждалому населенню;

– *міністерствами і відомствами* (за специфікою діяльності) – відомчий резерв для запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їхніх наслідків;

– *обласними, міськими, районними державними адміністраціями та виконкомом* рад міст обласного значення – регіональний та місцевий резерви для виконання заходів, спрямованих на запобігання, ліквідацію надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, і надання термінової допомоги постраждалому населенню;

– *суб'єктами господарської діяльності*, у власності (управлінні) або у користуванні яких є об'єкт (об'єкти) підвищеної небезпеки, – об'єктовий запас для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, проведення невідкладних відновних робіт.

Номенклатура та норми накопичення запасів резервів у складі державного резерву затверджуються Кабінетом Міністрів України. Місця розміщення резервів, номенклатура, обсяги та норми накопичення визначаються керівниками відповідних центральних і місцевих органів виконавчої влади та підприємств і затверджуються відповідними рішеннями їх керівників.

Нормативними документами [1 – 3] чітко визначено відповідальних за створення резервів матеріальних ресурсів, джерела фінансування, порядок випуску і відшкодування ресурсів, обліку і контролю їх зберігання і витрати, а також рекомендації зі створення резервів матеріальних ресурсів органами виконавчої влади.

Література

1. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 06.01.2016.
2. Закон України «Про державний матеріальний резерв» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/51/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 06.01.2016.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 р. № 775 «Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/775-2015-%D0%BF>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 06.01.2016.